

POSTANOWIENIE

Dnia 13 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **A. P.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2024 r.

w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron,

wniosku obrońcy z urzędu o uzupełnienie postanowienia Sądu Najwyższego

z dnia 30 grudnia 2020 r. w przedmiocie przyznania wynagrodzenia za udzielenie

skazanemu pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym

na podstawie art. 626 § 2 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

W dniu 8 lipca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo z Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 4 lipca 2024 r., z którego treści wynika, że sąd ten przesyła akta sprawy o sygn. II K 38/18 dotyczące skazanego A. P. wobec pkt. 2 postanowienia z dnia 3 lipca 2024 r. (k. 747) (k. 32 akt SN).

Postanowieniem z dnia 3 lipca 2024 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie w pkt. 2 orzekł, aby sprawę w zakresie wniosku obrońcy z urzędu skazanego – adw. M. K. – w przedmiocie uzupełniającego orzeczenia o kosztach postępowania z dnia 4 czerwca 2024 r. – w zakresie zasądzenia dodatkowych kosztów tytułem

nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym przekazać do rozpoznania według właściwości Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 626 § 2 k.p.k. W pkt. 1 tego postanowienia sąd zaś nie uwzględnił wniosku obrońcy z urzędu skazanego o uzupełnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie w sprawie II AKa 74/19 przez zasądzenie na rzecz obrońcy dodatkowych kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu w postępowaniu odwoławczym na podstawie art. 626 § 2 k.p.k. i art. 641 k.p.k. (k. 747-748 t. IV akt sprawy II K 38/18; k. 37-38 akt SN).

Jak wynika z treści wniosku adw. M. K. w przedmiocie uzupełniającego orzeczenia o kosztach postępowania z dnia 4 czerwca 2024 r., zażądał on w związku z pełnieniem funkcji obrońcy z urzędu skazanego A. P. w postępowaniu kasacyjnym w przedmiotowej sprawie i w postępowaniu odwoławczym w sprawie II AKa 74/19 – na podstawie art. 190 ust. 4 Konstytucji RP w zw. z art. 626 § 2 k.p.k. – uzupełnienia rozstrzygnięcia o kosztach zawartego w pkt. 3 postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 2020 r. poprzez przyznanie obrońcy od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w dodatkowej kwocie 738,00 zł brutto, a także uzupełnienia rozstrzygnięcia o kosztach zawartego w pkt. III wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 25 września 2019 r. poprzez przyznanie obrońcy od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym w dodatkowej kwocie 885,60 zł brutto – łącznie w kwocie 1.623,60 zł brutto. Jednocześnie oświadczył, że koszty te nie zostały przez reprezentowanego uiszczone w całości ani w części. Powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lutego 2024 r., SK 90/22, uznający za niekonstytucyjny (niezgodny z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) przepis § 2 pkt 1 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu w zakresie, w jakim określa opłaty stanowiące ponoszone przez Skarb Państwa koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu w wysokości niższej niż stawki minimalne opłat określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, zażądał podwyższenia wynagrodzenia przyznanego w pkt. 3 ww. postanowienia Sądu Najwyższego oraz w pkt. III ww. wyroku sądu odwoławczego o wskazane dodatkowe kwoty (w podwójnej wysokości) (k. 33-35).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 626 § 2 k.p.k., jeśli w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie nie zamieszczono rozstrzygnięcia o kosztach, jak również, gdy zachodzi konieczność dodatkowego ustalenia ich wysokości lub rozstrzygnięcia o kosztach postępowania wykonawczego, orzeczenie w tym przedmiocie wydaje odpowiednio sąd pierwszej instancji, sąd odwoławczy, a w zakresie dodatkowego ustalenia wysokości kosztów także referendarz sądowy właściwego sądu. Przepis ten znajduje zastosowanie w postępowaniu kasacyjnym w związku z wyraźnym odesłaniem (art. 637a k.p.k.).

Zarówno w orzeczeniu kończącym postępowanie kasacyjne w sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 2020 r.), jak i w orzeczeniu kończącym postępowanie odwoławcze w sprawie II AKa 74/19 (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 25 września 2019 r.) rozstrzygnięto co do zasady o kosztach sądowych związanych z ww. postępowaniami, w tym zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu adw. M. K.– Kancelaria Adwokacka w R.– kwotę 738 zł *brutto*, w tym 23% VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji na rzecz skazanego A. P. (pkt 3 postanowienia) oraz kwotę 885,60 zł *brutto*, w tym 23% VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu A. P. w postępowaniu odwoławczym (pkt III wyroku), zgodnie z ówczynie obowiązującymi przepisami (§ 17 ust. 3 pkt 2 i § 17 ust. 2 pkt 5 w zw. z § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 i 3) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1714), na co m. in. zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Lublinie w uzasadnieniu wyroku (zob. przedostatni akapit k. 685 t. IV akt sprawy II AKa 74/19). Bez wątplenia różnicowanie opłat stanowiących ponoszone przez Skarb Państwa koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu w wysokości niższej niż stawki minimalne opłat określonych w rozporządzeniu Ministra

Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, jest niezgodne z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP.

Jednak w zaistniałej sytuacji zastosowanie art. 626 § 2 k.p.k. ograniczone jest terminem przedawnienia wynikającym z treści przepisu art. 641 k.p.k., zgodnie z którym prawo do ściągnięcia zasądzonych kosztów procesu przedawnia się z upływem 3 lat od dnia, kiedy należało je uiścić. Należy uznać, że w wypadku kosztów obrony z urzędu i dochodzonych z tego tytułu kwot, roszczenie powstaje z chwilą wydania przez organ procesowy, w tym przede wszystkim sąd, orzeczenia prawomocnie rozstrzygającego tę kwestię (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1975 r., VI KZP 30/75, LEX nr 19063). Przepis ten wprawdzie mówi o „prawie do ściągnięcia zasądzonych kosztów procesu przedawnia się z upływem 3 lat od dnia, kiedy należało je uiścić”, co na pierwszy rzut oka zdaje się świadczyć o tym, że ustawodawcy chodzi o relację pomiędzy Skarbem Państwa, a podmiotem będącym dłużnikiem Skarbu Państwa z tytułu obowiązku zapłaty kwoty stanowiącej składnik kosztów procesu, to jednak w orzecznictwie przyjmuje się, że „przepis ten odnosi się do wszystkich kosztów, a zatem i do zasądzonych od skazanego na rzecz oskarżyciela posiłkowego, działającego przez swego pełnomocnika” (uchwała VI KZP 30/75, *podkr. — SN*). Zatem należy przyjąć, że także w sytuacji, gdy chodzi o przysługującą obrońcy od Skarbu Państwa należność z tytułu nieopłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów lub radców prawnych roszczenie to przedawnia się po 3 latach od uprawomocnienia się orzeczenia stanowiącego podstawę jego zasądzenia. Przedawnienie roszczenia adw. M. K. nastąpiło w związku z tym w dniu 30 grudnia 2023 r., natomiast wniosek inicjujący przedmiotowe postępowanie nadany został w urzędzie pocztowym w dniu 4 czerwca 2024 r., a zatem z uchybieniem terminu do żądania zwrotu opłaty (*k. 744 t. IV akt sprawy II K 38/18; k. 36 akt SN*).

W tej sytuacji nie ma już możliwości dodatkowego ustalenia wynagrodzenia za udzielenie skazanemu pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym (w podwójnej wysokości) z uwagi na przedawnienie roszczenia. Przyznane, należne obrońcy z urzędu wynagrodzenie uwzględnia obowiązujący w dacie wydania

orzeczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 2020 r.) stan prawny.

[PGW]

[ms]